

A tudományos publikálásra nehezedő nyomás¹

Sasvári Péter²

Link: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14211.07208>

Dan Brockington, Paolo Crosetto, Pablo Gómez Barreiro és Mark Hanson egy évtizednyi tudományos publikációs adat figyelembevételével azt állítják, hogy a mennyiségen alapuló tudományos publikációs iparág komoly veszélyeket rejt magában a kutatási publikációk értékelését és hasznosságát tekintve.

Bevezetés

Mindannyian ismerjük a publikációs nyomást. Erős az ösztönzés, hogy egyre több és több anyagot hozzunk létre, hogy jó benyomást tegyünk egy hosszú önéletrajzzal. Nyugdíjba vonuláskor a tudósok örülnek, ha több száz cikkükért ünneplik őket. A történészek a könyveiket számojják. Ha pedig még csak most kezdtek, és még nem publikáltak? Mindannyian ismerjük a mondást: publikálj vagy pusztulj (Publish or Perish)³.

Ez az évtizedek óta jellemző magatartás komoly bajba sodorta a tudományt. Mostanra már annyi tanulmány készül, hogy nehéz bírálókat találni hozzájuk. Ami pedig az elolvasásukat illeti - a „maximális értéket” valószínűleg már évekkel ezelőtt elértük. [2]

¹ Az alábbi közlemény a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar gondozásában megjelenő **Államtudományi Hírlevél** Tudományos sarok rovatában jelent meg. A korábbi hírlevelek elérhetőek az alábbi honlapon keresztül: <https://antk.uni-nke.hu/kutatas-tudomanyos-elet/allamtudomanyi-hirlevel/allamtudomanyi-hirlevel-2023>

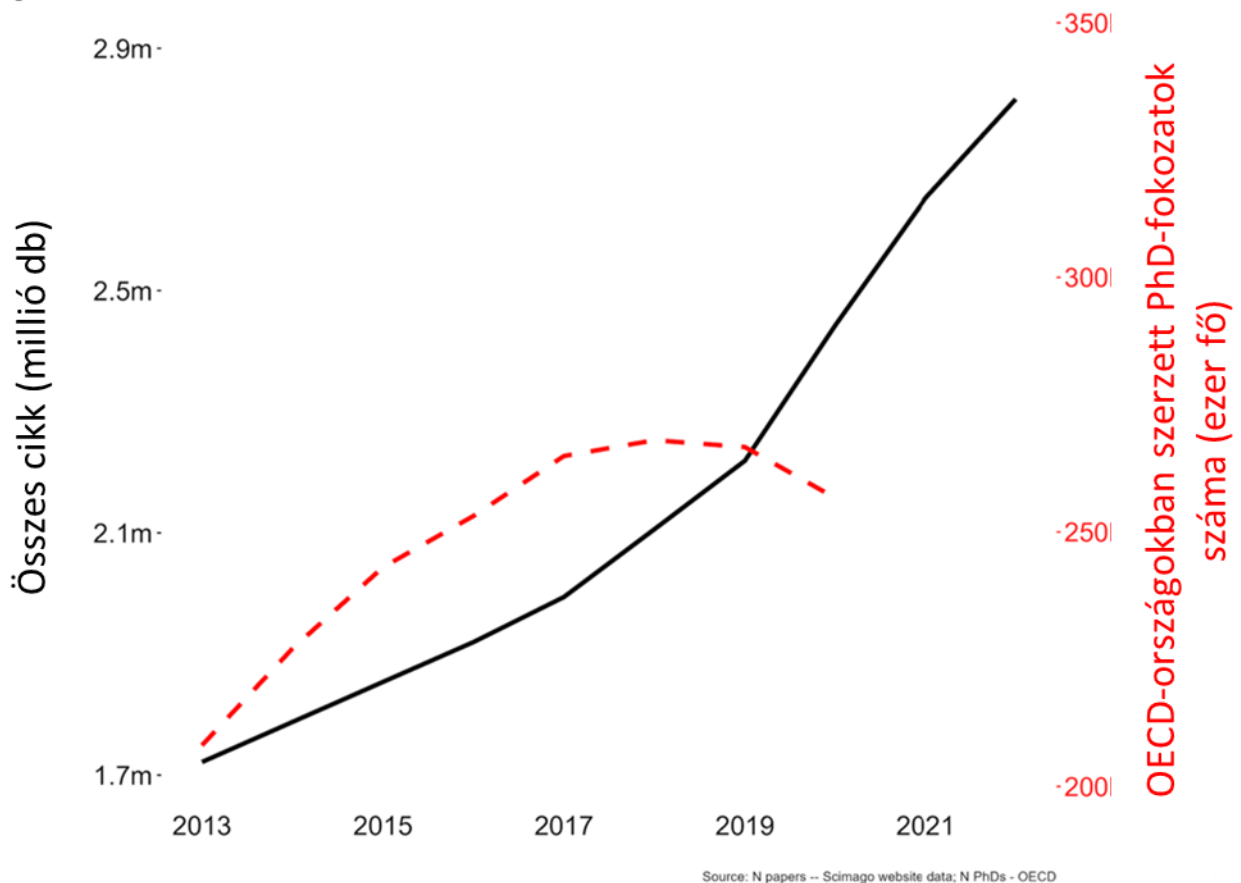
Az oktatási anyagnak szánt tanulmány **The strain on academic publishing**, <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2023/10/23/the-strain-on-academic-publishing/> alapján készült.

² Egyetemi docens, Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Közszervezési és Infotechnológiai Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2. E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

³ A publish or perish kifejezés jelentése közismert a kutatók világában: publikálj vagy tűnj el, (vagy népszerűbb, de durvább fordításban: publikálj vagy pusztulj), azt a nyomást érzékelteti, ami az akadémiai szférában nehezedik a kutatókra, kutatási eredményeik mind nagyobb számban történő közzétételének érdekében, ha tudományos karrierjükben előre akarnak haladni.

Elméleti háttér

Ha csupán az indexált cikkeket hasonlítjuk össze a PhD-fokokatok számának növekedésével, akkor egyértelmű, hogy a tudományos publikálásban feszültség uralkodik (1. ábra).

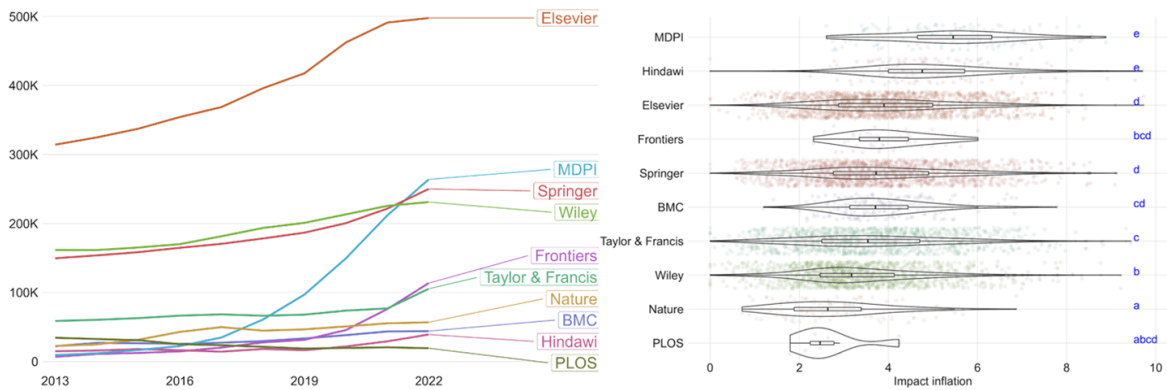
1. ábra: Az indexált cikkek (folytonos vonal) és az új PhD-fokokatok (szaggatott vonal) növekedése

Ha azonban saját magunkban, a kutatókban keressük a probléma okát, vajon jó helyen járunk? Mi lenne, ha a kiadókra irányítanánk a figyelmet? Mennyiben felelős az ő magatartásuk, pontosabban üzleti modelljük a tanulmányok számának növekedéséért?

Egy új, a terheltséget vizsgáló [preprintben](#) [3] amellet érvelnek, hogy **sokkal alaposabb ellenőrzésre és jobb irányításra van szükség a kiadók magatartásának tekintetében**. A Scimago archívumában található több millió tanulmány elemzése és saját webes adatgyűjtésünk alapján öt tendenciát emeltünk ki:

1. A cikkszámok növekedése számos kiadóból tevődik össze, azoktól, akik előfizetéses folyóiratokat értékesítenek, és azoktól, akik cikkfeldolgozási díjat vetnek ki a gold kategóriás, nyílt hozzáférésű tanulmányokra (2a. ábra).
2. Egyes kiadók átfutási ideje (a tanulmány beadásától a cikk megjelenéséig) lerövidült és homogénné vált. Azt váránk, hogy ezek különbözőek, mivel a lapok igényei eltérők.
3. Az elutasítási arányok csökkentésével szintén több cikket lehet publikálni. Ezek tekintetében azonban az ágazaton belül nincsenek egyértelmű tendenciák. Modellezés azt mutatta, hogy az elutasítási arányok mintázatának legjobb előrejelzése a kiadó volt.

4. A különszámok a növekedés egyik fő hajtóerejét jelentik néhány (de nem minden) gold kategóriás, nyílt hozzáférésű kiadó körében. **Megállapítottuk, hogy a különszámokhoz alacsonyabb elutasítási arányok és homogénebb átfutási idők köthetők.**
5. Az impakt faktor különböző mérőszámainak összehasonlításával kimutathattuk, hogy az ágazatban valamennyi kiadó esetében impakt infláció volt tapasztalható (2b. ábra). Ez a [Goodhart-törvény megvalósulásának](#) [4] klasszikus esete.

2. ábra: Az indexált cikkek számának növekedése (a) és impakt infláció változása (b) kiadónként

Mit vonhatunk le ebből? **Először is, a kiadók komoly megkérdőjelezését.**

Hogyan tartható fenn a szerkesztői függetlenség a jelenlegi kiadói környezetben? **Ezt a kérdést fel kell tennünk, tekintve, hogy egyes mérőszámok bizonyos kiadók esetében ugyanabba az irányba változnak.**

Másodsor, új megközelítésre van szükségünk ahhoz, hogy a kiadók viselkedéséről beszélhessünk. Jelenleg úgy tűnik, megrekedtünk a „predátor” és a „jó gyakorlatot folytató” kategóriáknál. De talán [árnyaltabb elemzésekre](#) [5] van szükségünk. Figyelemre méltó például, hogy a Brockington et al. cikkre érkező **reakciók milyen nagy része bélyegezte „predátornak” az MDPI kiadót. Az MDPI valóban kiemelkedik az elemzésben. Felhívja magára a figyelmet. Nála figyelhető meg**

- **a legnagyobb növekedés a tanulmányok tekintetében,**
- **itt van a legtöbb különkiadás,**
- **a legrövidebb átfutási idő,**
- **itt csökken az elutasítási arány,**
- **itt a legnagyobb az impakt infláció,**
- **és itt a legmagasabb a folyóiratokon belüli átlagos önhivatkozás (3. ábra).**

Ugyanakkor tagja a „a kutatás és a publikálás integritását” elősegítő [Committee of Publication Ethics-nek](#). [6] Más kiadók, akik szintén COPE-tagok, ugyanazt teszik, amit az MDPI, csak kisebb mértékben. A kiadói közösség által „jó gyakorlatot folytatóknak” tartott kiadók olyan lépéseket tesznek, amelyeket eddig nem ismertek a tudományos publikálásban. A „jó gyakorlatot folytató” vagy a „predátor” kategóriák [nem elegendőek a megfigyelt jelenség bemutatására](#). [7]

A terheltségi mutatók áttekintése: 2022-ben és alakulása 2016-2022 között

Kiadó	2022					Változás 2016-ról 2022-re				
	Összes tanulmány	Különszámok aránya	Átfutási idő (napokban)	Elutasítási arány	Impakt infláció	Tanulmányok száma	Különszámok aránya	Átfutási idő (napokban)	Elutasítási arány	Impakt infláció
Összesen	2816e	38%	116	62%	3,3	+47%	+27%	-23	-1%	+1,1
Elsevier	498e	-	134	71%	4,0	+41%	-	-4	+5%	+1,5
MDPI	264e	88%	37	40%	5,4	+1080%	+14%	-28	-8%	+2,2
Springer	250e	3%	157	-	3,9	+52%	-1%	+5	-	+1,5
Wiley	231e	5%	145	-	3,3	+36%	-2%	+5	-	+1,2
Frontiers	114e	69%	72	48%	4,0	+675%	+20%	-25	+14%	+1,8
Taylor and Francis	105e	-	-	-	3,7	+59%	-	-	-	+1,5
Nature	57e	11%	185	-	2,8	+32%	+6%	+49	-	+1,0
BMC	44e	10%	162	-	3,9	+73%	+1%	+5	-	+1,5
Hindawi	39e	62%	83	74%	5,0	+139%	+36%	-10	+3%	+1,9
Plos	19e	1%	198	59%	2,6	-23%	-3%	+50	-4%	+1,1

3. ábra: Az összes kiadó tendenciái

A másik probléma az olyan kifejezésekkel, mint a „predátor” és a „jó gyakorlatot folytató”, hogy ez a kettősség „jó gyakorlatot folytatóknak” tartja azt a magatartást, amely az ingyenes tudományos munkából busás hasznot húz. Az Elsevier haszonkulcsa már régóta szemet szúrt, és egy időben kapcsolata a [Kaliforniai Egyetemmel zsákutcába](#) [8] jutott. Nézzük meg újra a 2a. ábrát, és vegyük észre, melyik cég adja ki messze a legtöbb indexált publikációt. Hasonlóképpen, a Nature márkájának kihasználása az APC-alapú publikációs modell részeként a [közvélemény gúnyolódását váltotta ki](#). [9] Vajon nevezhetjük ezeket az üzleti modelleket „jó gyakorlatot folytatóknak”? A [Plan S némileg segít abban, hogy megköveteljük a kiadók által kínált szolgáltatások átláthatóságát](#), [10] de nem tér ki arra a kérdésre, hogy ezek a szolgáltatások mennyire jövedelmezőek.

Ha meg akarjuk érteni a tudományos publikálás változó világát, akkor az általunk feltárt adatoknak könnyebben hozzáférhetőnek kell lenniük. **A tudományos publikálás egyszerűen nem eléggé átlátható.**

A nagyobb átláthatóság megkönnyítené a tudományos publikáláshoz szükséges jobb szabályozás és irányítás bevezetését. A kiadóknak hatékonyabban kell szabályozniuk magukat. Ezt a főbb kutatási finanszírozók érhetnék el náluk.

Az egyik nyilvánvaló lépés az lenne, ha visszaszorítanák a sok különszámot, amelyek nagymértékben elősegítik a publikációk számának jelenlegi növekedését. A finanszírozóknak és a munkáltatóknak el kell tántorítaniuk a kutatókat attól, hogy részt vegyenek a „publikálj vagy pusztulj” kultúrában.

Összefoglalás

A megfigyelt publikáció szám növekedés egy része üdvözlendő. Annak kell lennie. Ez egy befogadóbb kutatási világot tükröz. Meg kell azonban találni a módját annak, hogy a kutatást nyitottabbá tegyük, anélkül, hogy megnyitnánk a kapukat a rossz tudomány előtt. Végső soron a „tudomány” részben azért érdemli meg ezt a nevet, mert a tudósoktól a munkájuk gondos ellenőrzését követelik meg. Túl sok

indexált eredményt túl kevés vizsgálatnak vetnek alá, különösen akkor, ha a bírálatok egyre gyorsabban szünetnek, miközben az elutasítási arányok csökkennek.

A tudományos publikálás működési zavarai és nyilvánvaló haszonélvezői napjainkban mélyreható kihívást jelentenek: *Újra tudjuk-e alkotni a tudományos publikálást úgy, hogy azt ne befolyásolják a profittényezők?* Ez akkor lenne a legkönnyebben megvalósítható, ha a tudományos könyvkiadás szervezése és finanszírozása kevés profitot termelne. Ez a lehetőség valóban átalakíthatná a tudományos szférát.

Felhasznált irodalom

- [1.] Dan Brockington, Paolo Crosetto, Pablo Gómez, Mark A. Hanson (2023): The strain on academic publishing, <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2023/10/23/the-strain-on-academic-publishing/>
- [2.] Ralf Seppelt, Michael Beckmann, Tomáš Václavík, Martin Volk (2018): The Art of Scientific Performance, *Scientific Life*, Volume 33, Issue 11, 805-809. pp. <https://doi.org/10.1016/j.tree.2018.08.003>
- [3.] Mark A. Hanson, Pablo Gómez Barreiro, Paolo Crosetto, Dan Brockington (2023): The strain on scientific publishing, <https://arxiv.org/abs/2309.15884>
- [4.] Matthew Urwin (2023): How to Mind Goodhart's Law and Avoid Unintended Consequences, <https://builtin.com/data-science/goodharts-law>
- [5.] Kyle Siler (2020): There is no black and white definition of predatory publishing, <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2020/05/13/there-is-no-black-and-white-definition-of-predatory-publishing/>
- [6.] Promoting integrity in research and its publication, <https://publicationethics.org/>
- [7.] Kelsey Inouye, David Mills (2021): Fear of the academic fake? Journal editorials and the amplification of the 'predatory publishing' discourse, *Learned Publishing*, Volume 34, 396–406, <https://doi.org/10.1002/leap.1377>
- [8.] University of California's showdown with the biggest academic publisher aims to change scholarly publishing for good (2019), <https://flipboard.com/article/university-of-california-s-showdown-with-the-biggest-academic-publisher-aims-to-f-51f93d985c%2Ftheconversation.com>
- [9.] Academic Journals Doing Crime, <https://www.youtube.com/watch?v=8F9gzQz1Pms>
- [10.] Journal Comparison Service (JCS), <https://www.coalition-s.org/journal-comparison-service/>